

NOORKÜLDE ÕPETAJA

EESTI NSV HARIDUSMINISTERIUMI NING HARIDUSALA, KÕRGEMATE KOOLIDE JA TEADUSLIKE ASUTUSTE TÖÖTAJATE AMETIÜHINGU HÄÄLEKANDJA

Nr. 3 [1709]

Laupäeval, 15. jaanuaril 1977

Hind 2 kop. XXXV aastakäik

«Kelleks sa tahad saada?» — «Kasvatajaks!» — «Õpetajaks!» Neli vastust annavad lapsed üna tihit. Kui küsida miks, siis kinnitatakse, et kasvataja või õpetaja on kõige targem, parem ja ilusam. Ent siiski. Miks kaob huvi õpetajakutse vastu hiljem, kui alles mõni aasta tagasi ihaldasid kõik õpetajaks saada?

Kas mitte õpetaja ise ei ole selles süüdi, et tema kutsejärgi lasi kasvab napilt?

Tema ise kasvatav enesele tänu, järeleegiljaid. Kes tunneks õpetajast paremini oma õpilaste suutmisel pedagoogitööks. Ent kutsesuunistusele mõelda alles 8. klassis on ilmselt hilja, sellega tuleb algust teha juba algklassides, kus soodustab pinnas.

Õpetaja või kasvataja kutset soovitades peab õpetajale teada olema, mida soovitada ja kus õpetajaks-kasvatajaks õppida saab.

Keskharidusega algklassiõpetajaid valmistab ette J. Anveidi nim. Tartu Pedagoogiline Kool (Salmel 1. a-1).

Koolieelseste lasteasutuste kasvataja ametit saab õppida Rakvere ja Tallinna pedagoogilises koolis, viimases ka veel üldhariduskooli muusikaõpetajaks ning lasteasutuste ja -õpetajate muusikaõpetajaks. Kõigist nendest kolmest koolist teemegi alljärgnevas lähemalt juttu.

1977. a. tähistab Tallinna Pedagoogiline Kool 30. aastapäeva. Sel aastal valmistatakse lasteasutustele töötajaid ette veel neljal erialal: lasteaiakasvatajaid, lasteaiakooli muusikaõpetajaid, lasteasutuste muusikaõpetajate erialale. Neist esimest saab õppida ka vene keeles, lasteaiakasvatajaks võib õppida ka kaugõppe teel.

Lala profiiliga lasteaiakasvatajaks on võimalik õppida nii 8-klassilise kui ka keskkooli lõpetanud. Esimestel kestab õppeaeg kolm aastat 10 kuud, teistel aga kahe aastat ja 6 kuud. Eriala hakati õpetama sellepärast, et tänapäeval peab lasteasutuse kasvataja kasvatuses iseseisvust orienteeruma juba sõimeaastel puhul. Just sel ajal tehakse kasvatamisel suuri vigu. Põhjusteks peamiselt kasvatajate vähesed teadmised.

Eriala õpetamisel on hinnatav koht ka meditsiiniliseks ainetel: lastehaigused, meditsiiniline esmaabi; mikrobioloogia-epidemioloogia alused; lapse anatoomia ja füsioloogia, hügieen. Õpetatakse ka varajase ja koolieelse eapühholoogia ja pedagoogikat, lastekirjandust, ilmekat lugemist, logopeedia aluseid. Õppekavas on ka klaveriõpetus ühe nädala

tunniga. Õpitakse tundma tehnilisi vahendeid, nüüdiskasvataja abimehi.

Teoreetiliste teadmiste kõrval saavad õpilased korraliku praktika lasteasutustes. Jooksval praktikaajal ollakse Tallinna koolieelsetes lasteasutustes, pidev praktika toimub aga üle vabariigi.

8-klassilise kooli baasil õppivad saavad lisaks erialale üldharidusained õppides ka keskhariduse, see aga avab tee kõrgkooli. Üldhariduskooli muusikaõpetaja — lasteasutuse muusikaõpetaja erialale võetakse vastu ainult keskkoolilõpetanud. Meditsiinisüklil õppeainetele, pedagoogikale ja psühholoogiale lisaks õpitakse klaverimängu, muusikalise kasvatuse meetodikat koolis ja koolieelse lasteasutuses, komponeerimise aluseid, muusikaliteratuuri, harmooniat, solfedžot, dirigeerimist, kooripraktikat. Fakultatiivset töötatakse veel orkestriklass, täiendavalt õpitakse mängima orkestrilille: klaverit, flööt, kitarrit või mõnda muud muusikariista.

Viimastel aastatel on hakatud erilist tähelepanu pöörama õpilase käelisele tegevusele arendamisele, on ju see nõrgemaks osutunud ka lasteasutustes ja -õpetajades. Kooli töökodades õpetatakse puidustöö aluseid; saagimist, hõveldamist, tappimist jne. On kavas ka puidutremine ja -nikerdamine. Algetadmisi saadakse metallitööst.

Et sellel erialal õppima hakata, peab evima muusikalist eel-

haridust (lastemuusikakool või muusikaklass).

Mis puutub materiaalsesse baasi, siis see on koolis heal järjel. Töötatakse kabinetisüsteemis, õpkekabinetid vastavad nüüdisnõuetele. Kõige paremini on sisustatud pedagoogika ja psühholoogia kabinet. Siit käivad materjale saamas ka endised kasvandikud, kes töötavad Tallinnas. Heataemelised on ka kunstõpetuse, anatoomia-, füsioloogia-, bioloogia-, muusika-, lingvafoni-, programmõppe, ühiskonnateaduste, tehniliste vahendite, kuid ka üldharidusained (füüsika-, keemia-, algõpetuse ja teised) kabinetid.

Suurepärased võimalused on õpilastele loodud vaba aja sissekasvetele — nad võivad oma võimeid arendada aine- ja huvialaringides. Klassivälise töö omapära on, et see on koondatud kabinetite juurde. Juhendajaks — iga kabineti juhataja. Mittu ringi töötavad pedagoogika ja psühholoogia kabineti juures, nende töö on ka edukaim. Ühiskonnateaduste kabineti juures tegutseb õpilaste poliitring, kunstikabineti on koondunud kudumist, joonistamist ja kujundamist. Aineriingid on moodustatud füüsika-, programmõppe, keemia- ja kirjanuduskabineti juurde.

Kõikide osalemine taidlusringides. Igal klassil on oma lauluansambel, muusikakabineti juures lisaks 25-liikmelisele estraadiansambel. Laululoomist saavad õpilased osa neljas kooris: nais-, vene, noorte- ja muusikaeriala õpilaste kooris. Head on sportimis-

Tallinna Pedagoogilise Kooli õpilased õpetaja V. Maasingu juhendamisel õppimas, mida huvitavad mudilastega tulevikus peale hakata.

ARNOLD RAMMO foto

Tallinna Pedagoogiline Kool

Tartu Pedagoogiline Kool

te ebakindlus ja lünklikkus ning halb arvearvamus. Sügisel lisandub teine häda — ei osata õppida, ei mõisteta taastada seda, mis tunnis selgeks sai. Järelikult tuleb Pedagoogilises Koolis õpetada õppima, töötama raamatu ja teatmetöödega.

Veel annab tunda eelarvamusi suhtumine, matemaatikasse kui raskesti ainesse. Matemaatikaõpetaja peab noori ümber meelestama.

Tuvumine matemaatika meetodikaga asetab õpetaja õpetaja rolli, kuidas ainet lepitada, kui tema oleks õpetaja, misuguseid õppevahendeid valmistada (õpilaste abil on valminud 1,5 aasta

jooksul 500 diapositiivi). Uusimaga aineõpetuse valdkonnas tutvuvad õpilased pedagoogilise kirjanduse, eriti «Начальная школа» vahendusel, mille kohata nad koostavad referaate. Õpitakse aines õpetust ja kasvatust seostma, võimalikult palju pakuma pinda tundmusele; koduloolise kaudu nägema suurt — patriootilist ja rahvaliid ühendavat. Õpilased koostavad koduloolise materjali kaustad (Tartu töös IX ja X viisastakul) ja õpivad vajaliku andmetekku koguma.

Matemaatika meetodika kabineti peab kabinetõppeks harjumusi kujundada. Siin nagu ena-

mikus kabinettideski on piisavalt tehnilisi vahendeid, magnettahtvel, orgaanilised klaasist tahvel. Valmis on 1. klassi temaatiline kartoteek, käsil tööjuhendite paljudamine. Kabinettis säilitatakse õpilaste valmistatud õppevahendeid, tabelleid, referaate, tunnikonspekte, pedagoogilise kirjanduse ja perioodika temaatilist kartoteeki, õpikuid jm.

Üldhariduskooli musterkabineetis sinise kooli oim pida ei saa (üldhariduskoolile tundub selles palju ülearust), sest siin on õpetajat õpetavad ja täiendavad kabinetid (see kehtib ka teiste hsti asustatute kohta). Küllap teavad Tartu ja Lõuna-Eesti koo-

lide algõpetajad, kui palju nad siinsest meetodilisest kasusest on abi saanud.

Tööd meetodika täiustamisel jätkuvad, sest muutuvad õpikud, programmid ja elu läheb edasi. Praegu seisab ees 6-aastaste õpetamine, milles alles üna võhikud ollakse.

Uhist ja erinevat oli öelda bioloogiaõpetajal Tiit Kutilil. Et Pedagoogiline Kool annab õppeplani järgi bioloogiat põhjalikumalt kui keskkool, saab rohkem tunde kulutada praktilisele õppusele. I kursusel mõeldavad kahe nädala tunnid metsas ja niidul. Õpilased käivad õpikursuslooni del ja matkadel kaugeimalgi. Selleks on riiklikest vahenditest ette nähtud 3500 rub. busside tasumiseks.

Klassivälises töös haarab 50–70 õpilast loodusesõprade kubi «Õisik», kus korraldatakse temaatilisi ühuid, kutsutakse külasile, õpilased harjutavad esinemis- ja organiseerimisoskust, nii et nad tunnetaksid isetegemise vajadust.

Teematilised ühtu algatamisel ollakse leidlikud. Toredate õpilaste porgandi, kartuli- ja jõhvikaga õhtu (näiteks: porgandi ajalugu, kasvatamine, koht meie toidulaual, nõud, saagid; õhtu jooksul söödi ainult porganditoite, dekoratsioonid ja riietused matkiti porgandit jm.).

Tahtsal kohal on loodus- ja ilmaatlused õpingute vältel, herbaariumide koostamine ja õppevahendite isetegemine. Peale selle hoolitsetakse kooliümbruse, dekoratiivse ja harjutuskooli kõõviljalala ees. Eks siiski saa tulevased kooliaedad juhendajad teadmisi.

Õppekabinettis, mis oma varudeit on riiklik, toimub töö samadel põhimõtetel kui teetud kabinetides. Kahjuks puudub muusikaosakonnas õppeplani bioloogia, kuid materialistliku maailmavaate kujunemise seisukohalt oleks see väga tähtis.

Kehalise ala juhataja Vilma Sahva tutvustas algklasside kehalise kasvatuse õpetajate ettevalmistust (Pärnu filiaal likvideeritakse). 2. nädalatuksile lisaks saavad õpilased III kursusele ühe meetodikatunni ja klassivälisel ent täiendada võrk- ja korvpalli, lauatennise, võimlemise, suusatamise, kergejõustiku, laskemise ning ujumise sektiisoonis. Treeneritena töötavad enamasti TRU kehakultuuriosakonna üliõpilased, algajad juhendavad ka oma kooli vanemate kursuste õpilased.

Maalt tulnud õpilastele tuleb väga palju uut õpetada, sest üldreeglina oskavad nad suustada ja tunnevad kergejõustikualasid.

(Järg 3. lk.)

Rakvere Pedagoogiline Kool on Tallinna Pedagoogilise Kooli kõrval teine õppeasutus, kus koolitatakse kaadrit koolieelseste lasteasutustele. Võrreldes Tallinna kooliga on ta sootuks noor. Oma esimesed 60 õpilast võttis ta vastu 1971. aastal. Seda aega kuni tänaseni nimetab kooli direktor Väike Kaskman kasvatajateks. Ent kui ta võrdleb algust tänase päevaga, peab ta tõdemata, et kasv on olnud jõudne. Esialgu polnud ju päris oma majagi, mingit propagandat ega selgitustööd peale ajalehekuulutuste ja teadaannete polnud õpilaste õppima kutsumiseks tehtud. Polnud ka õppevahendeid ega kirjvara rikest. Ajapikku on need hädad kõrvaldatud. Nüüd ollakse Pioneerit 12. asutus majas peremehe.

On saadud palju ajakohaseid õppevahendeid, on sisustatud nii üld- kui ka erialainete kabinetite, muretsustud muusikariistu, mõõblit, õpilaste abiga on remonditud kooli- ja internadrume, mis praegu näevad välja väga õdusad, soetatud korralik raamatukogu. Asjad on hästi ka õpetajaskaadriga: kõik üldained ja ka enamik erialinete pedagooge on kõrgharidusega. Suuresti on tõstnud õppe- ja kasvatustöö tasest see, et TPedi koolieelse kasvatuse osakonna lõpetanud, kes siin õpetajametis, annavad õpilastele kõike uut, mida koolieelse kasvatusteadus viimastel aastatel ka-

sutusele võtnud, eriti psühholoogia, meditsiini ja laste tervishoiu valdkonnas. Aga õpilased? On ka nende poole pealt mõndagi muutunud. Eelkõige see, et õpilaste arv hõlkkas ülemiselt kahe ja poole sajaku piiiri. Vastuvõtt Rakvere Pedagoogilise Kooli toimub samadel alustel nagu Tallinnas: 8-klassilise kooli ja keskkoolilõpetanud baasil. Ka õppeaeg on sealsega ühepikkune. Õpilasi on tulnud siia üle kogu vabariigi, ent siiski rohkem maakoolidest. Lastevanemad põhjendavad Rakvere eelistust nii: linn vaiksem, lapsed noored, aga Tallinnas on ahvatlusi rohkem.

Esimene, 1975. a. lend on asunud koolist saadud teadmisi iseseisvalt kasutama. Neist on saanud lasteaiakasvatajad, kes töoga järgnes neile uus sülem. Nende koha muidugi veel tagasidada puudub, kuid õige pea loodetakse ka nende tööle hinnang saada. Laia profiiliga kasvatajate lendu siiani veel ei ole.

Kui küsitsin kooli juhtkonnalt, misuguseid nõudmisi esitab kool oma sisseastujale, oli vastus peaaegu et ühene — töökust. Aga iseloomujooned, võimed, huvid, kalduvused? Selle peale arvati, et ka need tuleb silmas pidada, aga eelkõige peab pedagoogilisele tööle pürgija endale täit aru andma teda ees ootavast tööst ja oskama analüüsida, kas tal jätkub küllaldaselt esmatarvi-

likku — lastearmastust. 8. klassi lõpetanu on veel ise lapsehoitu valdkonnas. Aga õpilased? On ka nende poole pealt mõndagi muutunud. Eelkõige see, et õpilaste arv hõlkkas ülemiselt kahe ja poole sajaku piiiri. Vastuvõtt Rakvere Pedagoogilise Kooli toimub samadel alustel nagu Tallinnas: 8-klassilise kooli ja keskkoolilõpetanud baasil. Ka õppeaeg on sealsega ühepikkune. Õpilasi on tulnud siia üle kogu vabariigi, ent siiski rohkem maakoolidest. Lastevanemad põhjendavad Rakvere eelistust nii: linn vaiksem, lapsed noored, aga Tallinnas on ahvatlusi rohkem.

Esimene, 1975. a. lend on asunud koolist saadud teadmisi iseseisvalt kasutama. Neist on saanud lasteaiakasvatajad, kes töoga järgnes neile uus sülem. Nende koha muidugi veel tagasidada puudub, kuid õige pea loodetakse ka nende tööle hinnang saada. Laia profiiliga kasvatajate lendu siiani veel ei ole.

mise oskus. See katse ei nõua erilist ettevalmistust.

Koolis õpitavad üldained võetakse läbi keskkooli programmi de alusel, kuid tihendatult ja kiiremini. Erialaue ettevalmistus saadakse teoreetilistes tundides ja õppepraktikal lasteaias ja -õimes. Praktika algab II kursusel vaatlustega, III kursusel juba endal tavis rühmatööd korraldada endiselt kord nädalas juhendaja käe all, ent sellele lisandub aasta lõpus 6-nädalane suvepraktika. IV kursusel jätkub sama, ainult et diplomitöö-eelne praktika on 5 nädalat ja juba täiesti iseseisev. Praktikabaasideks on Rakvere linna ja rajooni lasteasutused, näiteks Kadriinas, Haljalas, Vilde-nim. kolhoosi

Rakvere Pedagoogiline Kool

lastepäevakodus. Sageli pikendavad õpilased suvepraktikat vabatahtlikult, aidades nii anda tegevkasvatajatele puhkust või täites vajakaid kohti. Lasteasutused on praktikante alati hästi vastu võtnud ja sageli esitavad juba varakult oma taotlused nende juures praktiseerimise tööle suunamiseks just oma lasteasutusse. Rakvere Pedagoogiline Kool on oma senised lõpetanud põhiliselt saatnud just maalaest asutustesse, kolhooside ja sovhooside ning majanditvahelisse lastepäevakodudesse. Rõõmustab, et kõigile antakse seal korralikud elamistingimused ja soodustused, mis tõstavad palga suuremaks kui haridusosakondadele alluvates lasteasutustes. Ja

mis peamine — eriti vajavad ju maalaestasutused väljaõpetatud kaadrit, mida seniajani seal üpris vähe on.

Et Tallinna ja Rakvere pedagoogiline kool valmistavad ette ühe ja sama profiiliga spetsialiste ühise õppeplani alusel, siis siinkohal jätan puudutamata eriained, mida on lähemalt tutvustatud tänase numbri esimeses artiklis. Õpilased, kes õpivad hästi nii üld- kui ka eriaineid, saavad 30 rubla stipendiumi, ühiskondlikult aktiivsed, väga hästi õppivad sellele veel 15–25% lisa. 15% võrra kõrgem on stipendium ka neil, kes tulevad kooli majandite ja ettevõtete suunamiskirjadega.

Rakvere Pedagoogiline Kool

pakub oma õpilastele väga mitmekülgset arendavat tegevust. Iga õpilane saab 1 tund nädalas individuaalset klaveriõpetust. Igal rühmal on oma lauluansambel, Keda huvitab koorilaul, laul- lab naiskooris, keda estraadimuusika, mängib kooli estraadiorkestris. Tegutseb rahvatantsurühm. Koreograafia saladustessegi võib tungida. Ringe on koolis nii palju, et igahübe huvid peaksid saama rahuldada: õmmeldakse, kootakse, heegeldatakse, meisterdakse õppevahendeid käsitöös, tööringis, kunstiring on loonud tihedalt sidemed Rakvere muuseumiga, kus tihti vahetuvad kunstinautuste väljapanekud, sõnakunstiring aga leiab toetust kohaliku teatri näitlejalt. Tulevast kutsutööd aitab lähendada pedagoogikaring, kust osavõtjaid kõige arvukamalt. Tahakse õpikäike, uuritakse logopeedilistes rühmades eripedagoogika tarkusi.

Ka sport on koolis as sees. Mängitakse korv- ja võrkpalli; ujumisoskuse omandamine on kohustuslik kõigile. Keskeriõpepeastute karikavõistlustelt tuldi tagasi ujumises parimatena. Läbi on käidud mitmed matkamarsruudid. Enne kooli lõpetamist näeb iga õpilane ära Moskva ja Leningradi, loodust on õpitud vaatlema ja vaatama Lahe-maa rahvuspargis.

Kontakti hoitakse lasteasutustega. Loenguid ja vestlusi on korraldanud staažikamad kasvatajad

ja lasteasutuste juhatajad — eriti I kursusele, kes veel ise lasteasutustes praktikat ei käi. Internaadis jätkub kohti kõigile. Soodne on, et internaat paikneb õppekorra, ehkki see samal ajal põhjustab liikumisvaegust. Elatakse kolme-neljakesi toas. Tubade interjör olnel eelnevalt lüüeselt ja kord korraarmastusest. Viimase puudumist on siiski tulnud mõnele tütarlapsele meelde tuletada, kuid sedagi korda paar — rohkem pole vaja olnud.

Ka kõhurestest saadakse kergesti jagu: koolil on oma sööklaruumid, hommikuti töötavad einelaud, kus müügil kuumad joogid, piim, võileivad, salatid jm., lõuna aga tuleb kaasa võtta sööklast. Kahjuks puudub koolis sööklast, hoolitsetavad õpilased ise — iga korrusel on avar histsisustatud köök. Siit saavad tüdrukud elu kaasa ka vajalikud köögiõnused.

Nii et Rakvere Pedagoogilisest Koolist saavad tütarlapsed läbiinisti naiseliku elukutse ja veel muudki «kodus targa talita» oskusi. Ja sellel koolil on oma nägu, amad traditsioonid, mis küllap ajapikku veelgi rohkenevad. Kool ootab tänavu sigelisel üldhariduskoolidest oma õpilaskonnale tõhusat täiendust nende hulgaest, kes tahavad õppida inimilape kujundamise teadust ja kunsti.

VIIVE LEHT

